

انسانلار، آجیلارینی، کدرلرینی، اوره ک سۆزلرینی دیلنه مه گه سیرداش تاپامایاندا و یاخود گوره ک اوره کلر، آجی سۆزلری ائشیدیب دۆزه بیلمه یه ن وخت، یانقلی اوره کلر، قیریق قلبلر ناله لرینی، رمز رازلارینی، داغا - داشا خطابا دئیشلر؛ بونلاردا انسانلارین اوره ک داغینی، آجی حالینی ائشیدیکده داریخمایب، انسانلارا سیرداش اولموشلار. حضرت رباب باشینا گلن او دهشتلی فاجعه نی آنلاتارکن شهیدینی داغا بنزه تمیش و اونا خطابا آغی سینی، نوحه سینی سؤیله میشدیر. مسعود سعد سلمان دا، زنداندا تنهالیغینی، غمینی بیر داغلا پایلاشمیش، او اوزون ایللر بویو توتولدوغو حبس ده، حبسه آدلی قصیده سینی یازارکن بیر داغ ایلن دردلمیشدیر.

معاصر ادبیاتیمیزدا ایسه شهریار آدلی بیر بؤیوک شاعر، حیدربابا آدلی کیچیک بیر داغلا دردلشیب، عرفانی، فلسفی، اجتماعی دوشونجه لرینی اونا خطابا دئیشدیر. حیدربابا انله بیر بؤیوک داغ دگیل، آمما شهریارین اونونلا دانشماسی، اونا خطابا عاشقانه سۆزلرینی، عارفانه رمزلرینی بیان ائتمه سی او داغی، دونیانین ان یوکسک داغلاریلا بیر سیرایا گتیر میشدیر. حیدربابا منظومه سی نشر اولدوقدان سونرا نه تکجه ایراندا بلکه بوتون دونیادا سسلندی. اوستاد شهریار ایکینجی حیدربابا منظومه سی نین بیر بندینده حیدربابا یا خطابا یازمیشدی: "گۆر هاردان من سنه سالدیم نفسی / دئدیم قایتار سال عالمه بو سسی / سنده یاخشی سیمغ ائتدین مگسی / سانکی قاناد وئردین یئله، نسیمه / هر طرفدن سس وئردیلر سسیمه" دوغرونداندا حیدربابا، شهریارین سسینی گویله سالدی، عیسی نفسی کیمی حالسیز جانلاری حالا گتیردی. یوزلرله بنزه تمه لر، استقبالار یازیلدی. اونون سایاغیندا ماهنیلار قوشولدو، قیها اوچالدى کیم قالمادی کی شهریارین سسینه، سس وئرمه سین. حیدربابا منظومه سی آذربایجان ادبیاتیندا بیر دؤنوش نقطه سی یاراتدی. شاعرلره بیر الهام قایناغینا چئویریلدی و حیدربابا آدلاندیرایله جگیمیز بیر مکتبین یارانماسینا یول آچدی. بو یولون داوامچیلاریدا، حیدربابا یا بنزه تمه لر، استقبالار و... یازاراق یادلاردان سیلینیب آرادان گتمکده اولان دب، عادتلریمیزی کاغاذ اؤزرینه کؤچوردولر و بئله لیکلده هئچ اولمازسا بو دب، عادتترین یازیلی شکیلده گلک جک نسیلره چاتدیرماقا نایل اولدولار.

بو یولون یولچولاریندان بیریده خانیم ننه آدلی اترین یازانی ماکولو شاعر رحمتلی "عباس پناهی" اولدو. خانیم ننه منظومه سی ۱۳۵۸ نجی ایلده، تبریزده نشر ائدیلیمیشدیر ۳۲ صفحه لی کتابا اوستاد یحیی شیدا طرفیندن اون سۆز یازیلیمیشدیر. اوستاد شیدا اولده حیدربابا و شهریارین یارادجیلیغی حاققیندا قیسا بیر معلومات وئردیکدن سونرا خانیم ننه اثری حاققیندا بئله یازمیشدیر: "الده اولان مجموعه میزده دئمک اولار اوستاد شهریاردان استقبال بیر اثردیر کی ماکولو گنج شاعریمیز، اؤز دیاری نین عادت و عنعه لریندن و خانواده یاشایشیندان الهام آلیب اؤز احساسینی ساده و گۆزه ل شکیلده یازیب..." کتابدا داها سونرا ۶۶ بندی احتوا ائدن خانیم ننه منظومه سی و کتابین سونوندا دا بیر پارا لغتلر باره سینده ایضاحات وئریلمیشدیر. شاعر پناهی خانیم ننه اثرینده آنا یوردونون جغرافی، تاریخی و س باخیمدان تانیتدیرماقا چالیشیر. او اؤز عایله سی نین و یاشادیغی محیطین آداملاری نین آرزولاریندان سۆز آچیر و آنا یوردونون دب و عادتلریندن دانیشیر. بو یازیدا سیزینله برابر خانیم ننه اثرینی وراقلایب اوندا یازیلان شعرلری بیر داها گۆزدن گنچیریب بیر آیری شکیلده نثر و نظم قالبینده اوخویاجاییق.

ماکو شهری ایکی داغ آراسیدا یئرلشن بیر دره ده سالینمیشدیر شهرین شمالیندا یئرلشن قیه آدلی داغ یوخاری گئتدیکجه شهرین اوستونه آچیلیر. و گون اورتا اذانی نادک شهرین بیر بؤیوک بؤلومونه کولگه سالیر. شهرین جنوبوندا یئرلشن سبد

داغی ایسه او بیرری طرفدن شهری اؤز قوینونا آلمیشدیر. اورارتولاردان قالما داش یازمالاری، ماکونون تاریخی ۲۷ یوز ایل بوندان اوللره آپاریر بو شهر مختلف دوورلرده آیری - آیری مدیتلرین بشیگی اولموش، سنگر کندی نین یاخینلیغیندا یئرلشن فرهاد دامی و اورارتو شاهلی "روسا" زامانیندان قالان اثرلر ماکونون پارلاق مدنیت یندن سؤز آچیرلار. داها سونرالار ماکو اؤزونه خاص طبیعی حصارلارلا استراتژیک اهمیت قازانمیشدیر. صفویلر زامانیندا ماکو قالاسی ایران اوچون نظامی باخیمدان اهمیت مالک ایدی. شاه اسماعیل صفوی و عثمانلی سلطانی سلیم آراسیندا گئدن دؤیوشلر ماکونون یاخینلیغیندا یئرلشن چالدران چؤلونده اوز وئریمیشدیر. نادرشاه زامانیندا بیات اتلی ماکو قالاسیندا یئرلشمیشلر و اوزون ایللر بویو بو اتلین باشچیلاری "سردار" آدیلا ماکوده حکومت سورموشلر. شاعر اثرینی یاراداندا یوخاریداکی تاریخی و جغرافی خصوصیتلریده نظرده توتموشدور.

او کؤچری دورنالارین یاز فصلینده آینا کیمی دوم دورو بولاغلارین قیراغینا یتیب، سرین سولاریندان ایچمه سیندن شاعرانه کلمه لرله سؤز آچدیقدان سونرا تاریخی وراقلایب و بو قوجا دیارین ایگیدلریندن یاد ائیدیدیر. و داها سونرا شهرین اورتاسیندان گئچن زنگمار چاینا اشاره ائده رک بو گؤزه ل بندی قلمه آلمیشدیر: "شفق وورار زنگماری قان ائیلر / اوره کلری داغلیار شان - شان ائیلر / بو چمنلر، عاشیقی یاردان ائیلر / بو دوزلرده باخ توپوزلو خاش خاشا / قاینایب دیر، قاریشیب دیر، داش داشا"

گون باتان چاغی شهرین گیره جگک ینده کی قره داشلار، گونشین او جانسیز شعالارینی ائله انعکاس ائتدیریرلر کی اوزاخدان باخاندان سانکی او داشلارین اوستونه یاغیش یاغیدیر و ائله بونا گؤره پاریلدایرلار. شاعر شهرین هنده ورینده کی او داشلارین بئله سینه گونش شعالارینی یانسیتمالارینی آشاغیدا بئله وصف ائتمیشدیر: "بوز کیمی پاریلدایر قیه - داشلاری / مخمل دن به زنیب، داشین باشلاری / چوخ یئمه لی دولما، فریح آشلاری / اولدوزلار گنجه لر، گؤز - گؤز آتیرلار / نشانلی لاری بیر - بیر ینه چاتیرلار"

شاعر یاز فصلینده چول، چمنین آل الوان چیچکلرله بزه نمه سینی و لاله دن، نیلوفر دن پالتار گئیمه سینی، شاعرانه کلمه لرله بیان ائتدیکدن سونرا داغلارین قوینونداکی گؤزه ل جیرانلارین گریشمه سینی بو مصراعلاردا دیله گتیرمیشدیر: "واردی شمالیندا، قیه داشلاری / نه قشنگ دی، اوجا داغلار باشلاری / اوزون، گؤزه ل، قارا تئلی قاشلاری / گؤزه ل - گؤزه ل وار ماکونون جیرانی / تاپمانمازسان گر گزه سن ایرانی"

بیر زامانلار ماکو داغلاریندا، بول - بول جیران و باشقا حیوانلارین یاشادیغینی ائشیدیکده آجی بیر حس اوره گیمه دولور. شاعرین یوخاریداکی بندینی ده اوخویاندا او آجی حسلر اوز وئردی اما گننه ده تک - توک بو کیمی حیوانلارین دیری قالمالاری و بیر آزدا طبیعت سئوه نلر طرفیندن حمایه اولونمالاری انسانی فرحندیریر. شاعر پناهی زنگمار چای نین شیریلتی سینا و بو یوردون گؤزه ل قوینوندا یوالایان کهلیک، اوردک و قازلارین سسلرینه قولاق وئردیکدن سونرا بو گؤزه ل بندی قلمه آلمیشدیر: "تعریف ائدیم من سیزه، سازدا چالین / منیم بو کندیمده بئش اون گون قالین / کوله ش سبدلری، بو ائلدن آلین / هئش عومورونده، قارا بولاق گؤروبسن؟ / قوناق اوچون بو قاپیلاری دویوبسن؟"

چشمه ثریا و آراتین اتکلریندن جوشان آیری - آیری بولاقلاردان قاینالانان قره سو و سارس سو چایلارینی گورون شاعر نه گؤزه ل مصراعلارلا وصف ائدیر: "قره سولار گلیر عثمان ائلیندن / ساری سولار، آراتین بئلیندن / بو کندیمین، شجاع - رشید ائلیندن / من سنه سویله بیم، اینان آرخاداش / یئر - گوی اولوب بیر یئکه الوانلی داش"

سونرا شاعر بو مصراعلاری یازمیشدیر: "داغ دؤشونده، واردی کیچیک ائولری / خطرلی دیر، یازدا آخان سئلری / یای

گیرنده، داغا چبخار ائللری / گل بیر چبخاق اوبالارا، یایلاغا / بیر باخگلن، اویناخلایان دایلاغا...

ماکو داغلیق بیر بؤلگه اولدوغو اوچون تاریخ بویو صوفی، قلندر و مختلف فرقه لرین یاشادیغی یئر اولموش. صوفیلر دایما جمعیتین گوزوندن اوزاق، تنهالقددا چیلله ساخلایب، معبودلاریلا راز و نیاز اتمیشلر. اونلار عبادت اوچون داغلارین زیروه سینی، اوجا یئرلری بونا گوره سئچیردیله کی معبودلاریلا داها یاخین اولوب، اونونلا داها تئز علاقه ساخلایا بیلله جگلهینه اینانیردیله. ماکونون پیراحمد آدلی کندی اورادا چیلله ساخلایان پیرین آدیلا مشهور اولموش. علی الله - یی فرقه سی نین طرفدارلاری نین بعضی لریده ماکونون قره قویون آدلی ماحالیندا یاشاییردیله. شاعر پناهی آشاغیداکی مصراعلاردا بو فرقه نی بئله تائیدیریر: "قره قوین اوتوز ایکی اوبادیر / بوخاری نین آدی، اوردا سوبادیر / علی نظرلرینده بیر خدادیر / اسیر گوزه ل ماته لرین تئل لری / قاریشیب دیر بیر - بیرینه ائل لری"

داغلار دیاری نین شاعری یوردونو قاریش - قاریش گزیب و داغلاریندا اولان گوزه لیکلری و خصوصیت لری بیر اوستا نقاش کیمی تصویره چکمیش؛ او صبح چاغی قاقیلدايان کهلیک سسیندن، مروت سیز شکارچی نین گولله سسینه قدر شاعرانه فیرچاسیلا ایشله میشدیر. قاباقجادا قید ائتدیگیم کیمی ماکونون استراتژیک اهمیتینه گوره اجنبی لری طاماهالاندیریب و بو شهری اله گنچیرمک اوچون دونه - دونه هجوم و یورویشلر اتمیشلر. ائله بونا گوره ده بو یوردون ایگیدلری اوزلرینی نظامی باخیمدان دایما حاضر شرایطده ساخلامیشلار. اونلار داشلاری بیر-بیرلری نین اوستونه قالا یارق سنگرلر دوزه لتمیشلر. شهرین هنده وریندکی حصارلار و تاریخی داها اسکلی لره قاییدان دامبات خارابالیقلا ریندا قالان سنگرلر بو جمله دندیرلر. شاعر پناهی جوانلارین ایگیدلیگیندن سؤز آچار کن یازیر: "تابانجا آسلا نیب جوان بئلیندن / آرات دؤیوشینده، تورکین الیندن / بو جوانلار، چوخلی دویوش گوروبلر / سنگر اوچون داشی - داشا هوروبلر"

یازین ایکینجی آیی نین سونلارینا یاخینلاشارکن یاییلملار، اوتارماقا او یغون وضعیتده اولولار. بو واخت مال داوار ساخلایانلار یایلاقا دوغرو حرکت اتمگه حاضرلاشارلار. شاعر کؤچمک زامانی نین چاتماسینی بو گوزه ل مصراعلارلا بیان اتمیشدیر: "یاز گلنده، داوارلاری یغارلار / قیشلاق قاییلارین، داشدان تیخارلار / یاواش - یاواش اوبالارا چبخارلار / نه اسیری سونبول، بولاق باشیندا؟ / گنچی اوتلار کمرلرین باشیندا!" ماکونون کؤچری ائلاتی نین چوخوسو کوردورلر. مال داواری چوخ اولان بعضی عجم لرده یاز گلنده قیشلاقدان یایلاقا دوغرو کؤچرلر. یوز ایللر بویو گنیش و یام یاشیل یاییلملارین و اوجا داغلارین اتکلرینده یاشایان بو انسانلار، انسان مدنیتینه دگرلی اثرلر بخش اتمکله یاناشی اوزلریندن زنگین و بارلی فولکوریک خزینه ده یادگار قویموشلار؛ آما چوخ تاسفله ماشینیزمین آغیر پنجه سی آلتیندا ازیشدیریلن انسان اوغلونون بیرسی کیمین بو کؤچری ائلاتین اوزلرینه خاص فولکور، دب و عادتلی نین آرادان گنتمکده اولدوغونون شاهیدییک. ایندی ماکونون کؤچری ائلاتی نین چوخوسو تاختا قاپی اولوب کندلرده و شهرلرین قیراغیندا ساکن لشمیشلر. شاعرین کؤچری ائلاتین قیشلاقدان، یایلاغا دوغرو کؤچمیریندن، اونلارین او گوزه ل و بویاخسیر یاشایشلاریندان اوستالیقلا جیزدیغی بو گوزه ل تابلوسونا دقت یئتیرین: "تاماشادیر، ائل چبخاندا یایلاغا / سئل گلنده، باهار گونو چایلاغا / بیر باخ گلن اویناخلایان دایلاغا / تولالارا، باخ داوارین یئنینده / خوروز، تویوق وار آتارین بئلینده" شاعر، ماته آدیلا آدلانان کؤچری کورد قادینلاری نین رنگ به رنگ گنیملرینه و اولارین کؤچری یاشایشیندا روللارینا توخوندوقدان سونرا بو مصراعلاری یازمیشدیر: "سحر چاغی، چوبان قوزو چبخادیر / مقصدلری چمن، دره، داغادیر / چوبان والله اوز ایشنده آغادیر / باخ چوبانین کورکینه، پاپاغینا / چاریغینا، شالینا چوماغینا" باخین! شاعر چوبانین نه جور گونونو گنچیردیگینی نئجه بیر سینما پرده سی کیمی گوز اوند جانلاندیریب: "گونده دمیلر چؤلده گویوم چایی نی / او بیلیری، داوارلارین سایبی نی / قاپی - قاپی آخشام

آلیر پای نی / خلق ائمه ییب الله چوبانین تاین / تتر گتیرین یازیق چوبانین پاین "شاعر یاشادیغی محیطی وصف ائدیکندن سونرا بو محیطین بیر عضوو کیمی چوبانین نئجه حیات سوردوگوندن دانیشیر.

داها سونرا نوبه عایله سینه چاتیر او ننه سی نین و باباسی نین گونده لیک گوردوکلری ایشلردن، اونلارین آرزولاریندان سوز آچیر: "خانیم ننه داوارلاری جم ائده ر / سماوری کیشی اوچون دم ائده ر / شورباسی نین یاغین بیر آز کم ائده ر / یوخسول ننه، کاسیب لیقا آغلیار / بو پیس گونلر اوره گینی داغلیار" شاعر ننه سی نین گونده لیک گوردویو ایشلردن دانیشاندا؛ اونون سحر تئزدن قویونلاری ساغیب، تندیرده بیر گون اول آجیدتدیغی خمیردن قالین، چوره ک یاپتیغیندان سوز آچیر، داها سونرا: "تمیزله یب، کوفته دوگه ن داشینی / ساللایب تندیرین اوماج آشیننی / آغارمیش توکلری، دئیسیر یاشینی / باشی تیتره یری، قدی کماندیر / یاشینی سوروشما، آی قیز آماندیر" بو آرادا او بیرری کند قادینلاری کیمی کیشی ایله چین به چین چول ایشلرینده چابالایب، چالیشدیغیندان یازیر. شاعر کند حیاتیندان یاخیندان تانیش اولدوغو اوچون کند یاشایشی نین چتینلیکلریندن، یوخسول و کاسیب لیکدان جیزدیغی تابلولار چوخ طبعی و جانلی گوردونور: "والله! یازیق ننه یاندی، یاخیلدی / بو دونیادا، کاسیبلارا پاخیلدی / آدام زامانندان، بو میخ تاخیلدی / گرک کاسیب اوله یا زحمت چکه / یا چوت سوره یا آریا، بوغدا اکه" داها سونرا شاعر باباسیندان دئیسیر. سحر چاغی مؤذی نین "قدقامت الصلاة" سسی ایله لباده سین گتیب نمازینی قیلاردی، سونرا یا الله دئیب او گونون آغیر ایشلرینی یثرینه یئتمیگه حاضرلاشاردی. شاعر باباسی نین یایدا، بیچین واختی قیزغین گونش آلتیندا اوراغینان اوت بیچمه سینی بو مصراعلاردا جانلاندیرمیشدیر: "حاجی بابا، یایدا بیچین بیچه ردی / قاتیق، کوزه سوی، عیران ایچیه ردی / چاریقلارین، جیریغینی تیکه ردی / خودوم - خودوم، ایستی سویو ایچه ردی / اوراغینان، ساری سونبول بیچه ردی" بو آرادا قیزغین گونشین آلتیندا، هر اون باغ بیجدیکدن سونرا چوبوغونو چاغلیر، بیر آز دینجلیب بیر تاس آیران ایچیب سرینله دیکدن سونرا گننه ایشه باشلاردی. شاعر بو تابلویو بیر آز شاعرانه آنلاتدیقدان سونرا یازیر: "شوخوملاری آیق یالین گزه ردی / اوزه رلیگی تئل باغینا دوزه ردی / بالیخ کیمی، سودا اوزه ردی / ساری سودا، باخ بالیغین سایننا / قورباغا، قور قور باجی نین هایننا" بیچین قورتاردیقدان سونرا کوله شلری خرمنده بیر یثره یغیب سونرا اوکوز و یاخود آتینان جئهره قوشوب بوغدا، آریانی، سامانندان آیرد ائده ردی. شاعر باباسی نین دیلیندن بو مصراعلاری قلمه آلمیشدیر: "نالچی گلیب، نالییارام من سنی / قویما قالا بو قوجانین خرمنی / وئررم بیغار آخوروندا کرمه نی / یازیخ آتیم دولان جئهره دولاندیر / بوغدا یئلن، سامانلاری بولاندیر" داها سونرا شاعر ننه سی نین ایستک و آرزولاریندان سوز آچیر اونون مشهد زیارتینه اولان شوق و عشقیندن دانیشیر. ننه قیش گونلری نین بیریسینده تندیرین ایستی سینده قیزیشان ارینی دیله چکیر: "گلن یایدا، من بیغارم خرمنی / تله یه رم، فالخلاری، کرمه نی / آپار زیارته حاجی! سن، منی / منده اولوم مشهدی، خانیم ننه / دعا ائدیم، سحر، آخشام من سنه" مشهده گئندلرین آدلارینی چکنده هوسله نیر، تله سیر قوللارینی او "حرم - ه" چاتدیرسین. آنالارین محبتی، آرزولاری، رویالاری، دعالاری مگر قورتولاندی. شاعر ننه سی نین مهر آی نین اون آلتی سیندا قیلیشلانمیشا گئدیب قوربان گستیرمه سیندن، معبودویلا راز و نیاز ائتمه سیندن، آرزولاری، رویالاری گرچکک لئشین دئه بیر چالیا جیندا باغلاماسیندان دئیسیر: "قره سورمه هر گون چکیر قاشینا / سن باخگلن، بو آروادین یاشینا / هر ایل گنده ر قیلیشلانمیشین داشینا / قوربان کسر، چالیا جیندا باغلار / اوزین دایار، قره داشا آغلار"

سونرا شاعر یوردونون دب و عادتلرینده دانیشیر، نوروز بایرام یندان دئیسیر. نوروز گلنده یثره ایستی نفس گلیر. قارین، بوزون یثرینی تزه جه آجان غنچه لر، گوللر آلیرلار. شاعر نوروزون گلیشینی بو کلمه لرله ترنم ائتمیشدیر: "نوروز عمی، بایرامدا گول گتیره ر / آغ شکوفه، بیاض قاری ایتیره ر / باهار یئلی، بوغدالاری یئتیره ر / ده دم بیرام اوچون ژاکت آلاردی / کاسیب

لیقینان یازیق ده دم چالاردی" هابنله شاعر او گونلرین توپلاریندان سؤز آچیر. قیز، اوغلان بیر - بیر لرینی سئوسلر، اوغلان عایله سی طرفیندن بیر آغ ساققال و یا آغ بیر چگک، قیز ائوینه ائلچی گنده، قیز عایله سیندن سؤز آلدیقدا سونرا همان گنجه قند سیندیریب، قیزین بارماغینا اوزوگ تاخارلار. بوندان سونرا قیز، اوغلان نشانلی اولورلار. خینا گنجه سی مشاطه، گلینی بزه ر اونون بارماقلارینا و الی نین ایچینه خینا یاخار. بو گنجه جوانلار یاللی توتوب، چالیب او یونویارلار. "اوزه رلیگی سپه ر، مانقال الینده / تیرمه شالی، وار، دامادین بئلینده / پونچاقلار آسلیپ گلین تئلینده / دوواخ چکیب قیرمیزی شالدا ن اوزه / بیر باخگینان، سورمه لی، جیران گۆزه" گلین چیخان گون جوانلار آت چاتدیریب یاریشارلار، تویون قاباغیندا دا خونچالار داشینار. "چرچی، سانجاق مارقا داراغین ساتار / گلین شالین، اتلی آتینان آتار / گومک نن آشپز، آشلاری قاتار / گلین تویی، گۆزه ل اولار، سئومه لی / چوخ یاخشی دیر کتلی تویی گۆرمه لی" کندلرده اولان توپلاردا هامی دئیپ گولر، شادلیق ائده ر، حتی دیلله نچی لرده توپدان پایلارینی آلارلار. "چالینان داما دا آغاش بزه ر ل لر / او آغا جا، نار - خورمانی دوزه لر / خوروز، تویوق باشی اوزه لر / مطروب چالار سازین، پوله ر ضرناسین / دولدورار، آشینان سائل کاساسین"

طبعیتین رنگ دئیشمه سی، فصل لرین یئر لرینی بیر - بیر لر یله عوض ائتمه سی شاعرین یارادیجیلیغیندا اؤزونه خاص یئری واردیر او اثری نین مختلف بولوملرینده فصل لرین گلیشینی گۆزه ل مصراعلارلا وصف ائتمیشدیر. بو مصراعلاردا شاعر پناهی داها چوخ بیر ناتورالیست شاعر کیمی گۆرونور. یازدا ایلدیریملار شاقیلدا یب، چاخماق کیمی چاخاندا ننه سی نین آراتات داغینا دوغرو دونوب باخماسینی بو شکیلده ترنم ائتمیشدیر: "ایلدیریملار، یازدا چاخماق چالاردی / خانیم ننه، آراتاتا باخاردی / بالاغینا قره به زیر یاخاردی / قشوقلایار، گامیش لاری، یاغلیار / داغداغانی گامیشان باغلیار" پاییز فصلی گلیب چاتاندا طبعیت دون دئیشیر بیر آیری رنگه دؤنور. کؤچری دورنالار بو دیاردان او دیارا کؤچرلر. آغا جلارین یارپاقلاری سارالیب توکولور... کوجه ده آدیملار آلتیندا سسلنن او یارپاقلارین سسی، یاغیشدان سونراکی او تورپاعین قوخوسو، شاعرلر اوچون بیر الهام قیناغی اولورلار. شاعر پناهی پاییزین گلیشینی بو مصراعلاردا جانلاندیریب: "شاله لر یئر سینه سین یارالیر / بو، داغلاری، دره لری آرالیر / پاییز وقتی، داغلار والله، سارالیر / ائله بیل قیزیل دیر، توکوب داغلارا / خزه لر توکولوب، گۆزه ل باغلارا" قیش فصلینده ایسه هاوا سو یودوقدا قوجامان داغلارین باشلاریدا آغارماغا باشلار، دره - داغلار آغ دون گئییرلر. طبعیت درین بیر یوخویا دالار. شاعر قیشین یاخینلاشماسینی ماکونون اطرافیندا یئرلشن اوجا چیرکین آدلی داغلارینا اشاره ائده رک بو گۆزه ل مصراعلادا قلمه آلمیشدیر: "قار، قالاندی، بو داغلارین باشینا / کفن ساردی کمره نین قاشینا / سن باخگلن، آغ دون گئییه ن داشینا / آل یاشیل لی داغلاری الله آغاردی / سئل گلردی دره لری یاراردی" شاعر قیشین گۆزه ل منظرلرینی، بوز باغلیان گوللری، دومان توتان چیرکین داغین زیروه سینی بیر مینیاتور لوحه سی کیمی گۆزلر اونونده جانلاندیریبیدیر: "دومان توتدی چیرکین داغین باشینی / قار بولادی دره، تپه داشینی / سورشمایین قوجا داغین یاشینی / دوندی سولار گوللرده قاز قاریلیدیر / گوللر اوزی بوز باغلییب پاریلیدیر" شاعر اثری نین آخیرلاریندا بیر داها خیال یئلکینی آچیر خاطیره دنیزینده سفره چیخیر او گنچن گونلری یادینا سالیر کدرلنیر، اوره گی آغریر، او خاطیره لردن آجی حسرت و کدرله یاد ائدیر: "داها دئمه کتلی توپوندان عابباس / کتلی، گلین - داماد او یوندان عابباس / آزدء گلن چوبان هاییندان عابباس / یادیم دوشنده کندین داغلاری / او گزمه لی چشمه لری باغلاری" یوخ!... شاعر ائلینی اونودماییب هر آن آنیلاریندا رویالاریندا شعرینده یاشاتماغا چالیشیر. کندلی یه بورجلو اولدوغونو بو مصراعلاردا بیان ائدیر: "نه قدر دئسم کتلی دن آزدئمیشم / کتلی لرین لور - شورونی یئمیشم / بو کتلی نین چاریقلارین گئمیشم / گنجه ایچینه آغیلدا یاتاردیم / اوشاخلارنان دورو آشیقی آتاردیم" شاعر "پناهی" اثرینی بو بئنده قورتاریب: "کتلی! آتما پناهی نی ائلیندن / من قورخمارام

دوشمانلارین فئیلندن / ائشیتیمیشم او قاری نین دیلیندن / مسلمان، قارداشین گرک آتماسین / هموطنی اجنبی یه ساتماسین!!"
بو سون مصراعلاردا، شاعر؛ درین اجتماعی دوشونجه لرینی ایفاده ائتمیشدیر.

سون

یازی حاقیندا ایستک و گؤروش لری نیزی بیزیمله پایلاشین.
info@shafizadeh.net & shafizadeh_f@yahoo.com

➤ یازی نین عنوانی: خانیم ننه

➤ یازان: صمد شفیع زاده